

هو العليم

عنوان مقاله

سبک زندگی اسلامی با تأکید بر نقش زنان

گرد آورنده:

مریم عمادی

مدرسه علمیه حضرت زهرا (ص)

سطح دو

زمستان ۱۳۹۷

آدرس الکترونیکی: sa.heydari2015@gmail.com

بسم الله الرحمن الرحيم

چکیده

مقصود از سبک زندگی این است که اگر زندگی را به درختی که دارای سه بخش ریشه، تنه و شاخ و برگ و میوه است، تشبیه کنیم؛ سبک زندگی در حقیقت محتوا و موادی است که این ریشه، تنه و شاخ و برگ و میوه بر آن استوار است. اسلام آخرین دینی است که خداوند به عنوان دین جامع و کامل برای تأمین سعادت بشر برگزیده و به تمام ابعاد فردی و اجتماعی انسان در همه حوزه‌ها توجه دارد. متون اصلی اسلام، به طور مستقیم به تبیین نقش زنان بر ارزش‌گذاری سبک زندگی اسلامی پرداخته‌است. اگر زنان در مسیر صحیح الهی قرار گیرند، با توانایی بالقوه‌ی خود می‌توانند خانواده و جامعه را از انحرافات اخلاقی و عقیدتی نجات دهند.

اسلام، زن را مانند مرد برخوردار از روح کامل انسانی و اراده و اختیار می‌داند و او را در مسیر تکامل که هدف خلقت است می‌بیند و در ضمن این ارزش‌گذاری تکالیفی را نیز برای وی در روابط خانوادگی و اجتماعی معین نموده است. در مقابل همسر وظایفی مانند اطاعت، احترام، تمکین، خوش اخلاقی و پرهیز از تندخویی، رفق و مدارا را بر عهده دارد و در مقابل فرزندان از همان زمان بارداری و شیردهی وظایفی دارد، در بعد نقش زن در اجتماع اولین شرط حضور زن در اجتماع و پذیرفتن مسئولیت‌های اجتماعی، حفظ حجاب و رعایت حریم عفاف و سخن گفتن به گونه معروف و دور از هرگونه عشوه‌گری می‌باشد تا زمینه فساد فراهم نشود و در کنار اشتغال بیرون از منزل از وظیفه اصلی خویش که حفظ کیان خانواده است، غافل نگردد. این مقاله با موضوع «سبک زندگی اسلامی با تأکید بر نقش زنان» به روش کتابخانه‌ای انجام شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که زن با خودشناسی و تهذیب نفس و انجام وظایف خود در نقش مادری و همسری پایه‌های زندگی سعادتمندانه را بنا نهاده و با درست ایفا کردن وظایف مادری و همسری می‌تواند زمینه‌ساز سعادت افراد خانواده نیز شود.

کلید واژه: سبک، زندگی، اسلام، سبک زندگی اسلامی، زنان

مقدمه

زندگی، همه‌ی سرمایه‌ی انسان برای یک حیات جاویدان است. هرچند درمکتب اسلام، زندگی دنیا هدف نهایی نیست، اما تنها فرصت دستیابی به زندگی آرمانی است. از سوی دیگر، زندگی، پر از فرازها و نشیب‌ها و پیچیدگی‌ها و ابهام‌هاست و ابعاد مختلف و گوناگون آن، هر کدام شرایط خاص خود را دارد. زمان نیز پی‌درپی در حال تغییر است و هر لحظه وضع جدیدی را رقم می‌زند. هر فرد نیز ویژگی‌های منحصر به فرد خود را دارد. ضرب این امور در یکدیگر، وضعیت پیچیده و خاصی را پدید می‌آورد که انسان را گاه، سرگردان و مبہوت و گاه، درمانده و ناتوان می‌سازد. موفقیت در زندگی، بسته به درست زندگی کردن است.

سبک زندگی عبارت است از مجموعه‌ای منظم و به هم مرتبط از رفتارهای افراد در زندگی فردی و اجتماعی‌شان که مبتنی بر یک سری بینش‌ها و ارزش‌های برآمده از آن‌هاست. با این بیان، سبک زندگی شامل اموری می‌شود که به زندگی انسان، اعم از بعد فردی و اجتماعی، مادی و معنوی مربوط می‌شود. ارائه‌ی مدلی جامع از سبک زندگی اسلامی، در جامعه‌ی امروز ایران، خصوصاً با توجه به رابطه‌ی متقابل فرهنگ و سبک زندگی، امری ضروری به نظر می‌رسد که مورد تأکید مقام معظم رهبری نیز می‌باشد.

هویت زن و مرد مسلمان، نقطه‌ی استراتژیک تهاجم غرب در عرصه‌ی جنگ نرم به شمار می‌رود. یکی از راهبردهای غرب در راستای تغییر سبک زندگی، تضعیف نهاد خانواده، به وسیله‌ی تغییر هویت زنان مسلمان است؛ که با القای کم ارزش جلوه دادن خانه‌داری و ارزشمند جلوه دادن مشاغل بیرون از منزل، مصرف‌زدگی و ... ابتدا به تغییر نگرش زنان مسلمان و در نتیجه با تقدس‌زدایی و سست کردن پایه‌های خانواده در صدد تغییر سبک زندگی مسلمانان است. در مقابل اسلام به حفظ نهاد خانواده، اهتمام ویژه‌ای دارد. در یک جمله می‌توان گفت خانواده شاهره اصلی رسیدن به کمال است و همین جایگاه عظیم، سبب شده که دشمنان به وسیله‌ی عوامل مختلف در پی آن باشند که این مسیر را مسدود سازند، بر این اساس، افزایش آگاهی زنان از نقش‌های سازنده‌ی خود و جهت‌دهی آن‌ها به سمت اسلام‌مداری، منجر به پیش گرفتن سبک تربیتی اسلامی در آن‌ها می‌گردد.

الف- سبک زندگی

سبک زندگی ناظر به مسائلی است که متن زندگی انسان را در دنیا شکل می‌دهد. به عبارتی، وقتی از چگونگی زیستن مؤمنانه سخن می‌گویند، تمام مسائلی را که آدمی در متن زندگی با آن مواجه است، باید مد نظر قرار داد و از این رو گستره‌ی سبک زندگی عرصه‌ی وسیعی از رفتار آدمی با خدا، خود، خانواده، جامعه و حتی طبیعت را دربرمی‌گیرد.

سبک زندگی با مفهوم عقل معاش که همان شیوه‌ی زیستن است، یکسان است؛ یعنی عقلی که به انسان می‌گوید چطور باید زندگی کرد. کارکرد این عقل در راستای چگونگی تدبیر زندگی، چاره‌اندیشی درباره‌ی معضلات و مشکلات زندگی، تلاش برای هماهنگی با قوانین شرعی و سازگاری با آن‌ها در سامان‌دهی زندگی مناسب و مطلوب قرار دارد تا انسان را به حیات مؤمنانه رهنمون کند. این نوع عقل در احادیث همان عقل معاش است: «بهترین دلیل بر زیادتی عقل، حسن تدبیر است.»

سبک زندگی اسلامی و عقل معاش، توجه به اجرای اسلام با همه‌ی ابعاد آن در تمام عرصه‌های زندگی آدمی است و می‌توان در دسته بندی مشخص و با ملاحظه‌ی ارتباطات سه گانه‌ی انسان با خدا، خود و خلق، زندگی مؤمنانه‌ای ساخت و با تکیه بر متن سخن و سیره‌ی معصومان شیوه‌ی زیستن را مشق کرد. (پور امینی، ۱۳۹۲، ص ۱۷)

از تعریف‌هایی که درباره‌ی سبک زندگی به دست داده‌اند، می‌توان دو مفهوم را دریافت؛ در واقع، هر دو مفهوم نیز به واژه‌ی «سبک» باز می‌گردد: اول مفهوم وحدت و دوم مفهوم تمایز. به این معنا که سبک زندگی مجموعه‌ی عناصری است که کم و بیش به طور نظام‌مند با هم ارتباط دارد و یک کل را پدید می‌آورد. همین اتحاد این کل را از کل‌های دیگر متمایز می‌کند. وجود کلماتی همچون الگو، نظام‌مندی، کلیت، هویت و تمایز در تعریف‌ها همین مطلب را بیان می‌کند.

نکته‌ای که در بیشتر تعریف‌ها باعث تمایز مفهوم سبک زندگی از مفاهیم مشابه (مانند فرهنگ، هویت و شخصیت و ...) و محدود سازی آن می‌شود، خلاقانه و گزینشی بودن اجزا و عناصر سبک زندگی است به

در اسلام زن اجتماعی کسی است که بخل عفیفانه داشته باشد! یعنی در نشان دادن زیبایی‌های خود به نامحرم، سخاوت نداشته و بخیل باشد؛ یعنی در تجلی دادن ظرافت‌های وجودی خودش به نامحرم خسیس باشد. (داودی نژاد، ۱۳۹۶، ص ۲۳۴-۲۳۰)

نتیجه گیری

سبک زندگی هر فردی برخاسته از اعتقادات و اصول پذیرفته شده و به عبارتی جهان بینی و ایدئولوژی آن فرد است. با وجود ایدئولوژی و جهان بینی اسلامی، فرد باید زندگی اسلامی داشته باشد. اسلامی بودن شیوهی زندگی به این معناست که سبک زندگی بتواند بستر ساز عبودیت الهی در حیات انسانی باشد.

زنان قوام جامعهی انسانی هستند. اگر جامعه بخواهد به سعادت نائل شود، باید در تربیت زنان خود سرمایه گذاری کند؛ چرا که پایهی اول صلاح و فساد هر جامعه، در گرو صلاح و فساد زنان آن جامعه است؛ زیرا هم خود زن و هم کار او ظرافتی خاص دارد. اوست که همه ی زنان و مردان آینده ی جامعه را در دامن خود تربیت و مسیر حرکت را تعیین می کند، اوست که می تواند شیخون فرهنگی را دفع کند یا بالعکس به مجسمه ی مصرف کالاهای غرب تبدیل و وسیله ای در دستان پلید استعمارگران برای تصاحب همه چیز جامعه و سرمایه آیندگان شود. زنان با عاطفه و پاک نهاد، مهد هدایت مردان بزرگ و نابغه می باشند. این مادران فرخنده سیرت و ارجمند هستند که در آغوش مهر و محبت و در پرتو رحمت و شفقت خود، کودکانی تربیت می کنند که هر یک به تنهایی پیشوای میلیون ها انسان می شوند. ارحام بانوان به منزله ی صدف هایی است که مروارید های غلطان را در خود می پروراند:

گوهر پاک ببايد که شود قابل فیض ورنه هر سنگ و گلی لؤلؤ و مرجان نشود

آری! در دامن های عفیف و پاک و در نتیجه ی تربیت های مهذب مادران، روح های بزرگ و اراده های آهنین به وجود می آید. در پرتو تربیت روح پرور بانوان است که اطفال کوچک، قابلیت آن را پیدا می کنند که محیط اجتماع را زیر و رو کرده و خط سیر جامعه را تابع اراده خود سازند، پس اگر زنان در مسیر صحیح الهی قرار گیرند، با توانای بالقوه ی خود می توانند خانواده و جامعه را از انحراف های اخلاقی و عقیدتی نجات دهند.

منابع

*قرآن

- ۱- امینی، ابراهیم، تربیت، چاپ دهم، قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۹۲
- ۲- بیرانوند، محمد، راهکارهای عملی تربیت دینی کودکان، چاپ دوم، اصفهان: حدیث راه عشق، ۱۳۹۶
- ۳- پور امینی، محمدباقر، سبک زندگی (منشور زندگی در منظر امام رضا علیه السلام)، چاپ دوم، مشهد: قدس رضوی، ۱۳۹۲
- ۴- جوادی آملی، عبدالله، زن در آیینه ی جلال و جمال، چاپ شانزدهم، قم: مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۶
- ۵- جوادی آملی، عبدالله، مفاتیح الحیاه، قم: اسراء، ۱۳۹۱
- ۶- خطیب، مهدی، مهارتهای زندگی، چاپ دوم، قم: سازمان چاپ و نشر دارالحدیث، ۱۳۹۶
- ۷- خنیکر، حسین و پور حسینی، مزده، مهارت های زندگی، چاپ یازدهم، قم: مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۰
- ۸- داودی نژاد، مسلم، رازهای تسخیر قلب همسر، چاپ چهاردهم، قم: مهر دلدار، ۱۳۹۶
- ۹- دشتی، محمد، نهج البلاغه، چاپ بیست و چهارم، قم: مؤسسه تحقیقاتی امیرالمؤمنین، ۱۳۸۳
- ۱۰- رحیمی، عباس، زندگی موفق (رازهای خوب زیستن)، چاپ یازدهم، قم: نشر جمال، ۱۳۹۰
- ۱۱- سادات، محمد علی، راهنمای پدران و مادران، جلد دوم، چاپ هجدهم، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۷
- ۱۲- سالاری فر، محمدرضا، درآمدی بر نظام خانواده در اسلام، چاپ هشتم، قم: مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۲

- ۱۳- شب‌دینی پاشاکی، محمد و دیگران، **سبک زندگی اسلامی**، قم: زمزم هدایت، ۱۳۹۴
- ۱۴- کلانتری، علی اکبر، **اسلام و الگوی مصرف**، ویرایش دوم، چاپ دهم، قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۸
- ۱۵- مجلسی، محمد باقر، **حلیه المتقین**، چاپ چهارم، قم: جلوه ی کمال، ۱۳۹۳
- ۱۶- محدثی، جواد، **اخلاق معاشرت**، چاپ سوم، قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۱
- ۱۷- محمدی ارهانی، نرجس، **محیط اجتماعی و تأثیر آن بر تربیت**، قم: مرکز نشر هاجر، چاپ اول، ۱۳۹۵
- ۱۸- محمدی ری شهری، محمد، **تحکیم خانواده از نگاه قرآن و حدیث**، چاپ ششم، قم: سازمان چاپ و نشر دارالحدیث، ۱۳۹۱
- ۱۹- مصطفوی (خمینی)، فریده و جعفری ورامینی، فاطمه، **زن از منظر اسلام**، قم: انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه ی علمیه قم، ۱۳۸۲
- ۲۰- حسین مظاهری، **خانواده در اسلام**، اصفهان
- ۲۱- معاونت فرهنگی حوزه های علمیه، **حیات طیبه (سبک شناسی اخلاق فردی)**، ج ۱، چاپ دوم، قم: مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۷
- ۲۲- معاونت فرهنگی حوزه های علمیه، **حیات طیبه (سبک شناسی اخلاق خانوادگی)**، ج ۲، چاپ اول، قم: مرکز نشر هاجر، پاییز ۱۳۹۶
- ۲۳- مهریزی، مهدی، **زن در اندیشه ی اسلامی**، چاپ سوم، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۶
- ۲۴- نصیری، مریم، **تحلیل مفاهیم شخصیتی زنان**، چاپ اول، قم: مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۴

۲۵-نقیه، مجید، **ظرافت های خانوادگی** (۵۰۰ نکته کاربردی برای والدین، خانواده ها و مربیان)، چاپ اول،

اصفهان: مداد سفید، پاییز ۱۳۹۰

۲۶-نوری همدانی، حسین، **جایگاه بانوان در اسلام**، مهدی موعود، چاپ دوم، ۱۳۸۳

۲۷-علائی رحمانی، فاطمه و احدیان، مریم، **نقش زنان در تحقق سبک زندگی اسلامی**، ۱۳۹۴/۱۱/۲۹

<https://www.civilica.com>